

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVIII.

č.2 (203)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Kresba Mikuláša Aleša na pohľadnici vydanéj v roku 1937, archív autora

Nestačilo iba dokázať, že jeho rodiskom je Turzovka (v tej dobe známa tiež pod názvom Predmier), ale bolo nutné nájsť spôsob, ako nadviazať na fenomén, ktorý na Slovensku nazývame „jánošíkovskou tradíciou“. Tá stále pretrváva ako súčasť našej národnej kultúry, je symbolom túžby národa po slobode, boja proti krivde, za spravodlivosť. Veď Tomáš Uhorčík rovnako ako Juraj Jánošík sa stal ozajstnou legendou, vstúpil do povestí a rozprávok, stal sa skutočným ľudovým hrdinom. Aj po rokoch znova a znova oživa v mnohých príbehoch, venuje sa mu odborná literatúra, poézia i beletria, dramatická i filmová tvorba. V Turzovčanoch to vzbuduje oprávnenú hrdosť na svojho rodáka a preto uchovávajú jeho pamiatku v mnohých podobách.

V roku 1983 sa po prvýkrát realizovala myšlienka usporiadať v turzovskom chotári **historický pochod UHORČÍKOVÝM CHODNÍKOM**. Dnes je pevne ukotvený v turistických kalendároch regiónu a celej prihraničnej oblasti ako podujatie s bezchybnou organizáciou a medzinárodnou účasťou. Neskôr k nemu pribudol aj turistický pochod **PO STÓPACH TOMÁŠA UHORČÍKA**. Dodnes je v živé pamäti účastníkov veľký festival dychových hudieb v osemdesiatych rokoch m. s. v prírodnom amfiteátri O UHORČÍKOVU VALÁŠKU s dvojitiscovou účasťou divákov. Po prvýkrát sa „na živo“ vrátil Uhorčík do Turzovky v roku 1994 keď kráčať v sprievode mestom a v amfiteátri v rámci divadelnej fresky uvádzanej k 750. výročiu písomnej zmienky o Kysuciach (autor Rudolf Gerát). Ohotníckí herci inscenovali odsúdenie Tomáša Uhorčíka s vyhlásením rozsudku smrti. Po tomto úspechu spomínaný autor napísal o Uhorčíkovi aj **samostatnú divadelnú hru** a jeho želaním bolo, aby ju ako prví uviedli práve turzovskí divadelní ohotníci. Žiaľ, tým sa od deväťdesiatych rokov m. s. nepodarilo nadviazať na vlastnú bohatú divadelnícku tradíciu a projekt sa nerealizoval. Pre ich nečinnosť zlyhal aj zámer uviesť túto hru pri 300. výročí popravy Uhorčíka a tak zostáva divadelná hra Rudolfa Geráta naďalej veľkou výzvou pre všetkých, ktorí, azda v budúcnosti, pozdívňnu pomyselnú zástavu divadelného ohotníctva v Turzovke...

Na naše požiadanie niekdajší riaditeľ Štátneho archívu v Bytči Jozef Kočíš prispel do prvej monografie o Turzovke rozsiahlou kapitolou **TOMÁŠ UHORČÍK**, kde prezentoval viaceré historické dokumenty a výsledky vlastného výskumu o našom rodákovi a jeho činnosti

Skutočnosť, že Turzovka je rodiskom legendárneho zbojníckeho kapitána Tomáša Uhorčíka je dnes už všeobecne známa. Nebolo však tomu vždy tak a ešte pred niekoľkými rokmi sme museli o nášho rodáka dozvedieť „zabojovať“, aby napokon túto skutočnosť potvrdili aj výsledky exaktného výskumu. Ešte v osemdesiatych rokoch minulého storočia mnohí publicisti (a žiaľ aj niektorí historici) uvádzali za jeho rodisko Predmier pri Bytči a tento omyl pretrvával. Nasledujúce riadky sú malou retrospektívou krokov, ktoré sme v priebehu rokov urobili, aby sme mohli konštatovať, že

TOMÁŠ JE NÁŠ

v kontexte s protihabsburským povstaním. Mnohé z tejto kapitoly, najmä popis jeho zbojníckej činnosti pred odovzdaním velenia Jurajovi Jánošíkovi sme viackrát publikovali na stránkach nášho Informačného bulletinu, kde príslušné články vychádzali na pokračovanie. Pri prvom Svetovom stretnutí Turzovčanov a ich potomkov v roku 1998 medzi odhalenými pamätnými tabuľami významným rodákom nechýbala ani Pamätná tabuľa Tomášovi Uhorčíkovi. Turzovská konzervareň registruje bývalé logo SKL s novým pomenovaním a siluetou zbojníka, ktorý dostáva konkrétne meno – Uhorčík.

Proces približovania Tomáša Uhorčíka súčasníkom odvedy kontinálne pokračuje. Uverejnili sme odbornú štúdiu historika Drahomira Veličku o zbojníckych skupinách na Kysuciach. Ale publikovali sme aj viaceré povesti a legendy majúce za cieľ dokumentovať bohatosť ich výskytu v našom prostredí. Výtvarné diela a rozprávania Ondreja Zimku, ale najmä príbeh zachytený spisovateľom Jozefom Marcom v jeho knižných dielach vyplňajú túto veľkú farebnú mozaiku. Pridali sa aj ľudoví rezbári – turzovský rodák Štefan Barčák a Anton Kadura vdýchli mnohým dreveným plastikám ducha jedinečnosti a vlastnej predstavy Uhorčíka a jeho druhov. V ostatných rokoch sa pridali aj ľudoví rezbári z celej beskydskej oblasti. Každoročne usporiadaný rezbársky plenér v Turzovke začal s projektom stvárnenia Tomáša Uhorčíka a jeho družiny v nadživotnej veľkosti, ktorých drevené plastiky budú zdobiť areál miestneho amfiteátra.

Od roku 2013 zdobí Park rodákov v Turzovke umelcecké dielo ďalšieho z našich členov, sochára Ondreja 4 (Ondrej Zimka ml.). Pamätník Tomáša Uhorčíka má podobu veľkej kovovej pokladnice s ukrytým obsahom. V prenesenom význame je to symbol pokladu zanechaného kysuckými zbojníkmi súčasníkom. Nie v zlate a v peniazoch, ale v živé tradícii. Pamätník nie je oslavou zbojníctva, ale pripomienkou ťažkého života našich predkov v zložitých

časoch, ktoré na nich doláhal začiatkom 18. storočia. Nezabúdame ani na fakt, že v roku 1708 bolo na Kysuciach v zbrani viac ako 1000 poddaných. Pamätník sa stal miestom, z ktorého sa dnes nastupuje na turistické trasy vedúce krajom Tomáša Uhorčíka. Stála pri ňom čestná stráž Hornoliptovského kuruckého regimentu, zneli čestné salvy z dobových kanónov a pušiek, pozvali pri ňom skupiny historického šermu, každoročne pri ňom znejú pastierske rohy, písali a gajdy Gernátovcov... Zbojníckemu kapitánovi Tomášovi Uhorčíkovi sa dostalo zaslúženej cti, ktorá mu právom náleží. Za jeho nezlomnosť, vernosť a odvahu. Turzovčania však vo svojom zámere idú ešte ďalej. Od roku 2013 sa v Turzovke ručne razia Uhorčíkove dukáty pre šťastie. V roku 2014 organizátori vydávajú veľký plagát V. Svetového stretnutia Turzovčanov s podobou Tomáša Uhorčíka, ako ho vidí maliar Ondrej Zimka. Členovia Spolku v roku 2015 nastúpili do súťaže o najlepší guláš v kostýmoch zbojníkov z Uhorčíkovej družiny. Do Turzovky prichádzajú aj zbojníci z historického Lúpežova (Vysoká nad Kysucou), aby svojou prítomnosťou pripomenuli svoje dávne spojenie s Uhorčíkovou družinou. Malá súťaž sa tak razom stáva veľkou udalosťou, oslavou priateľstva a spolupatričnosti.

V týchto dňoch začali prípravy na jubilejný 30. ročník turistického pochodu UHORČÍKOVÝM CHODNÍKOM, uskutoční sa 6. augusta 2016. Organizátori podrobnosti zatiaľ nezverejňujú, ale isté je, že jeho účastníkov čakajú mnohé prekvapenia. Na štarte, v celi, ale i na trase. Príležitostná publikácia, originálne pozvania, zaujímavý kultúrny program, nie každodenné zážitky, ceny, suveníry. Možno aj pripomenutie, že v tomto roku uplynú 305 rokov od času, čo sa Tomáš Uhorčík oženil s dcerou Jablunkovského baču Stoligu...

Jubilejný ročník bude vyvrcholením celej jednej etapy, počas ktorej sme dokázali a teraz potvrdíme, že **TOMÁŠ je skutočne NÁŠ**.

Čestná salva kuruckov pri štarte turistického pochodu v roku 2013 (foto I.Gajdičiar ml.)

BLAHOŽELÁME

V tomto mesiaci oslávime významné narodeniny členka Spolku

PaedDr. JOZEFA SADLEKOVÁ
Turzovka

Želáme jej všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalšom živote veľa šťastia, úspech a rodnú pohodu. Aj touto cestou ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku doteraz vykonala.

INFORMAČNÝ BULLETIN

Spolku priateľov Turzovky

JANUÁR 2016

č. 33

Vychádza 2x ročne pre členov a sponzorov SPT Výdava Vykonanej výbor SPT Náklad 200 ks NEPREDAJNÉ

www.spolkopriatelovturzovky.sk

VYŠLO 33. číslo INFORMAČNÉHO BULLETINU SPOLKU

Vo štvrtok 21. januára 2016 vyšlo v plnofarebnej úprave v náklade 200 ks na 8 stranách už 33. číslo Informačného bulletinu SPT. Vychádza od roku 1999 2 x ročne pre členov a sponzorov Spolku. Je nepredajný, záujemcovia ho môžu získať bezplatne v Mestskej knižnici a v Medzinárodnom informačnom centre (obe inštitúcie sídli v Dome kultúry RJ). Bulletin bol doručeny poštou každému členovi Spolku aj s priloženou zloženou na zaplatenie dobrovoľného členského príspevku na rok 2016, splatného do konca mája. Na titulnej strane bulletinu je séria fotografií z podujatí minulého roka, na jeho zadnej strane je správa o platení dobrovoľných členských príspevkov a oznam o zlave pre členov Spolku na výrobky spoločnosti I - TRAN, s.r.o. TURZOVKA.

Spolok priateľov Turzovky aj pre tento rok splnil všetky podmienky na to, aby sa stal prijímateľom 2 % podielu zaplatených daní z príjmov právnických a fyzických osôb.

Žiadame všetkých členov Spolku, ale aj našich čitateľov, sympatizantov, partnerov a sponzorov, aby pri podávaní vlastného daňového priznania za rok 2015, nezabudli do rubriky VYHLÁSENIE, ako prijímateľa podielu uviesť naše občianske združenie. Príjem 2 % podielu je významnou zložkou nášho skromného rozpočtu z ktorého realizujeme všetky naše aktivity. Každému, kto sa rozhodne venovať nám svoj podiel, rovnako aj Vaším rodným príslušníkom, priateľom a známym, ktorých v našom mene vyzvete na takúto pomoc, budeme vďační. Okrem Vášho šľachetného úmyslu príspeť na dobrú vec je však potrebné, aby ste do príslušného VYHLÁSENIA v tlačive daňového priznania uviedli tieto požadované údaje:

IČO: 36144517

Právna forma: OZ podľa zákona č. 83/1990 Zb.

Obchodné meno (názov): SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY

Ulica: Jašíkova Číslo: 56 PSČ: 023 54 Obec: Turzovka

2%

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolkopriatelovturzovky.sk